

i za mrtve; u ime Gospodinovo. Amen. Ovo ću samo nadodati, da sam preko obreda, kad biskup izgovara obredne riječi jednoglasno sa rednikom, stavio biskupa u nemalu nepriliku, jer, kako sam živo osjećao svoju sreću, nijesam se nikako mogao uzdržati glasna plača.

Osjećaj onog sretnog dana saopćih rodbini i znancima desetim stihom psalma 83. „Bolji je jedan dan u Tvojim dvorima, nego li tisuću...“ Ova Davidova rečenica mogla mi je najbolje poslužiti kao odgovor onima, koji me odvrćahu od svećeništva i koji me sada žaljahu.

(Nastavit će se.)

GRADITELJI MORALA.*)

U dane one ljudi se sastaje u velikoj akademičkoj dvorani, kamo pozvaše stotinu ponajslavnijih filozofa. I ljudi rekoše: „Mi hoćemo da napokon imamo moralni sustav, apsolutno siguran.“ Nato će filozofi: „Ma ljudi Božji, vi to olako uzimate! Znanost doduše teži za sigurnim rezultatima, no nemojte misliti, da se to može tako lasno polučiti. Sigurnost! ta naš um rijetko uživa ovu poslasticu, a vi hoćete da vam to bude svagdanje jelo! Da vam malko ohladni ta pusta željica, svjetujemo vam, dederte pročitajte teorije, što smo ih redom zamislili, ne bi li osnovali pravi moral. Čujte ovo: imamo na pr. „moralno čuvstvo“ Humeovo, zatim sustave Stuarta Milla i Brühla, pa Platonovce, stoike, Kantovce, i t. d.“

Ljudima se učini stvar dosta zamršena, no opaziše nekud smeteni, da je deset filozofa otišlo nabrajajući još mnogo veoma učenih sustava...

*

Ljudi prihvatiše nanovo: „Zakonik dužnosti, što ga želimo, mora ne samo da bude siguran, nego još i potpun, mora da obuhvaća sve naše dužnosti zajedno, u tančine.“ Zbog toga se zahtjeva filozofi malne okamenije i ne probijeliše ni slova, nego rekoše među se: „Rugaju nam se. Hajmo!“ I doista, druga desetorica odoše dostojanstveno, ogrnuti u svoj filozovski plašt.

*

Ljudi kao da i ne zamijetiše, da se redovi filozofa prorjeđuju, već nastaviše: „Ovaj moral, siguran i potpun, trebalo bi zbiti u majušnu knjižicu, da ju lako mogneš turiti u džep, a cijena nek bi joj bila deset para.“ Filozofi povikaše: „Hude li smo sreće, što nam je raspravljati s ljudima tako tupima! Eto, mi smo napisali golemih knjižurina, da objasnimo samo jednu istinu; sastavili smo dugačkih rasprava, da utvrdimo samo jednu točku morala. A vi biste htjeli, da sva mudrost stane u knjižicu od deset para!“ I opet ode trećih deset filozofa gnjevnih i ogorčenih.

*) Georges Hoornaert S. I.: *La Question Scolaire*. Namur (1921).

Hladno produžiše ljudi: „Jest, mi hoćemo knjižicu, pa još zahtijevamo, da je pisana jezikom jasnim i da je razumiju i priprosti ljudi. Jer moral nije pridržan nekolicini intelektualaca; on treba i siromašnoj seljanki i „drotaru“ (kotlokrpi). Moraju ga dakle da svi razumiju.“ Filozofi planuše: „Tako nam Aristotela i Pitagore, ma vi ste sašli s uma! Vi dakle hoćete, da teško postane lako? I za najmanje znanstveno djelo, ako hoćeš da ga shvatiš, hoće se specijalna studija i stručne terminologije. Kant je napisao dubokih stvari. Ali Kanta razumiju samo filozofi. Sv. Toma Akvinac rekao je stvari uzvišenih, ali shvatit ga mogu tek bogoslovi. A vi evo hoćete, da naše knjige razumije i „najsiriromašnja seljanka!“ — I opet ode deset filozofa.

*

Ljudi će opet: „Ta bi se knjižica morala dati zbiti u deset redaka.“ Deset filozofa unatoč svojoj dostojanstvenosti poviče: „Eto vam: vi ste prostaci!“ I bučno ostaviše skupštinu.

*

Ostade još samo pedeset filozofa, a ljudi nastaviše: „Taj moral morao bi da bude tako čvrsto sazdan na granitu uvjerenja i tako jako poduprt velikom ljubavlju, da bi ljudi voljeli podvrći se mučeništvu negoli ga prekršiti, da bi iskrsele legije djevica, pokornika, mladih ljudi, koji bi se s dvadeset godina odrekli svojevolutno bogatstva, ženidbe i sklonili se u zatišja molitve...“ Filozofi prasnuše u smijeh. Eto, već dvije tisuće godina nastoje oni svojim moralnim poukama da uklone stari onaj čir egoizma i opačine: ljudi ostaše pohlepni, puteni, bojovni, a sad ovi čudaci traže djevica i mučenika! Dugo se orio bučan smijeh filozofa, i opet desetorica odoše.

*

„Ali,“ ozbiljno prihvatiše ljudi, „vi i sami slutite, da je premalo samo poučavati. Mi hoćemo dobar izgled. Vi morate da budete čisti, nesebični, ponizni. Vaša prava pouka treba da je vaš život.“ I deset se filozofa mudro pokupi. „Nadasve“ uzdahnuše ljudi, „vi treba da nas ljubite! Morate se za nas žrtvovati, a ako zatreba, morate za nas i umrijeti. Dat ćete se za nas bičevati, čuškat, popljuvati i trnjem okruniti.“ — „Bukvani jedni!“ grmnuše filozofi. „Vi ste nam tuđi ljudi, neznalice, prostaci, pa vi mislite, da ćemo mi za vas u smrt! Evo koliko marimo za vas...“ i deset filozofa okrenuše leđa.

*

„Napokon,“ upriješe ljudi, „ta ljubav k nama samo bi dokazivala, da je u vas dobro srce. Ali mi hoćemo još da imamo dokaz vašeg poslanja. Dakle, osnivač će toga morala umrijeti, ali on će se svima živ ukazati treći dan. Dašto, grob će se njegov zapečatiti. Samo neka ne bude rastresen pa da zaboravi uskrsnuti treći dan!“ Pošto su ljudi ovako izbrojili sve svoje zahtjeve, ogledaše se oko sebe i snužiše se u srcu, jer već nije bilo ni jednoga filozofa!

*

I onda se pojavi čovjek plave kose, ranjenih nogu i ruku, kao da su ih čavlima proboli, ranjenih grudi, kao da su u njih rinuli

koplje. Riječi njegove bijahu blage, a take moćne, da su dirale i najtanje žice srca...

I on reče:

„Čuo sam sve, što zahtijevate.

„Vi hoćete moral siguran i potpun, koji bi stao u sitnu knjižicu. Evo vam evanđelje.

„Vi hoćete, da se taj moral zbije u deset redaka. — Evo vam dekalog.

„Vi hoćete pokornika, mučenika, djevica. — Eno vam ih bezbroj.

„Vi hoćete, da vas ljube. — Evo Srce moje.

„Vi hoćete dobar izgled. — Ja sam put, istina i život.

„Vi hoćete da se umre za vas. — Ja sam to učinio.

„Vi hoćete uskrsnuće. — Ja sam uskrsnuo.“

Ushićeni upitaše ljudi: „Tvoje ime? — On odgovori:

„Isus Krist.“

Preveo M. Vanino D. I.

POMOĆNICA KRŠĆANA.

(O SVETKOVINI 24. SVIBNJA.)

Marija, pomoćnice kršćana! Koliko golemih milosti, vanrednih blagodat, besmrtnih zasluga Majke Božje za kršćanstvo doživlje nam na pamet — ovaj dični predikat! Ne radi se ovdje o tom, kako je ona očitovala i dokazala moć i dobrotu svoju pojedincima, kršćanima katolicima; ne, nego sveukupnom kršćanstvu, svoj Crkvi, cijelom kraljevstvu Božjem na zemlji.

Historijat.

Uopće se može reći, da je Marija odavna prokušana, upravo čudesna pomoć kršćana: nikada ne presahne ni u kakvoj nevolji, ni na jednom području, ni u koje doba. Koliko borba, toliko pobjeda. Izabrano oruđe u ruci Svevišnjega, a pomaže kao nijedna druga stvorena sila. Za dokaz bar nekoliko historičkih činjenica!

Izvanja vremenita eksistencija kršćanstva bila je od kolijevke dosta često izvržena navali jakih neprijatelja. Progone za rimskih imperatora mimoilazimo, prelazimo na fakta dobom bliža. Od sedmog stoljeća udarahu Perziji na istoku, pa onda Osmanlije. Osim za krstaških vojni jurišala je osmanlijska sila s istoka, sa zapada, s juga — više nego hiljadu godina — na kršćanstvo. Zadnje velike pobjede: kod Lepanta (1571), kod Beča (1683), kod Petrovaradina (1716) pripisuju pape Pije V., Grgur XIII., Klement X., Inocencije XI. i Klement XI. osobitoj pomoći Majke Božje. Ružarje i Ime Marijino — svetkovine od njih uvedene — trajni su dokazi, kako Marija štiti kršćanski svijet. Jedva će biti katolički kraj, jedva kršćanski narod, u vjerske ratove zapleten ili kugom i gladom pritisnut, a da nije iskusio zaštitu Marijinu. Španjolska, Njemačka, Poljska, Francuska, pa naša Hrvatska pune su spomenaka nebeske pomoći, Pomoćnice kršćana.

Na nutarnji opstanak Crkve spada čistoća vjere i čudoreda. Herezije, indiferentizam, nemoral potkapaju oboje. I tuj je Marija pritekla u pomoć: poimeće se služila velikim redovima i njihovim velikim muževima i velikim pobožnostima, što su ih širili. U 13. vijeku sinovi sv. Dominika i sv. Franje Asiskoga pobijahu krivovjerstva Albigenza, uniješe reformu crkvenog života; Karmelićani skapularom Gospinim pružahu i pružaju novo sredstvo spasa. Šesnaesto je stoljeće donijelo nadrireformaciju — novu sudbonosnu pogibelj